

קח לך אשה ובנה לה בית

55 לפי מה שכתב הרמב"ם דדבר שנתפרסם כבר באפי תלתא המספר אחר כך אין בו משום לשון הרע אך שלא יתכוין להעביר הקול ולגלותו יותר. אם כן נוכל לומר בפשיטות דרגילות הוא דאשה רעה שנוכל לומר עליה שהיא מר ממות נתפרסם בוודאי מכבר עניניה באפי תלתא לפחות, ואם כן הבעל שמספר אחר כך ענין רעה ואינו מתכוין להעביר הקול אין עובר על זה משום איסור לשון הרע. וכן מה שאמרו ביבמות (ס"ג) אמר ליה חייא ב"ר לרב כתיב ומוצא אני מר ממות את האשה כגון מאן, אמר ליה כגון אמך, גם כן ניחא בתרוץ זה.

65 ו. ריא"ף על עין יעקב - יבמות סג ע"ב

70 וזהו כוונת בני מערבא באמרם לחתן "מצא או מוצא" להזכיר לו שני ענינים שהם אפשריים להשיג באמצעות הזיווג כדי שהחי יתן אל לבו ויקיים מקרא שכתוב "מצא אשה מצא טוב", ולא היתה כוונת בני מערבא לשאול את החתן אם מצא אשה טובה או רעה כי זה יכול לידע עד לאחר זמן כמו שכתבנו.

ז. הרב יחיאל מיכל חרל"פ - תורת החוף ימים

75 יסוד ההצלחה בחיים הוא כשהאיש מחפש לעצמו אישה ולא יבקש רק טובתו אלא יברר וידרוש גם טובת האישה. וזהו מה ששואלים בני מערבא - כשעסקת בענין חיפוש האישה האם דרשת גם טובת האשה ומצאת גם טובתה - "מצא אשה" - אז בוודאי יהיה "מצא טוב". אך אם בשעת מעשה דרשת ומצאת רק טובתך - "ומוצא אני" - אז יהיה "מר ממות את האשה".

ח. בעל הטורים - פרשת כי תצא פרק כד פסוק ה

80 נקי יהיה לביתו שנה. ס"ת שם של ד' אותיות, לומר שהשם מעיד עליהם ומגיד שיחתן היתירה שאפילו שיחה קטנה בין איש לאשתו מגידין לו שני (עמוס ד יג) ומגיד לאדם מה שיחו (חגיגה ה ב):

ט. בית הבחירה (מאירי) מסכת קידושין - פתיחה

85 כבר ביארנו בפתיחת החבור על זה הסדר ר"ל סדר נשים, שעיקר עניינו בא לבאר עניני האישיות בכללו הן בעניני בית ראשון - בענין הקידושין והכתובה, הן בעניני חורבנו - כענין הגיטין וסיבות הפירוד, הן בעניני בית שני - ר"ל כענין היבום והחליצה וענין סוטה...

א. דברים פרק כד, א-ה

5 פי יקח איש אשה ובעלה והיה אם לא תמצא חן בעיניו פי מצא בה ערות דבר וכתב לה ספר פריית ונתן בנדה ושלחה מביתו: ויצאה מביתו והלכה והיתה לאיש אחר: וישנאה האיש האחרון וכתב לה ספר פריית ונתן בנדה ושלחה מביתו או כי ימות האיש האחרון אשר לקחה לו לאשה.... פי יקח איש אשה ונדשה לא יצא בצבא ולא יעבר עליו לכל דבר נקי והיה לביתו שנה אחת ושפח את אשתו אשר לקח:

ב. תלמוד בבלי מסכת גיטין דף צ עמוד א

מתני'. בית שמאי אומרים: לא יגרש אדם את אשתו אלא אם כן מצא בה דבר ערוה, שנאמר: כי מצא בה ערות דבר; ובית הלל אומרים: אפילו הקדיחה תבשילו, שנאמר: כי מצא בה ערות דבר; ר' עקיבא אומר: אפי' מצא אחרת נאה הימנה, שנאמר: והיה אם לא תמצא חן בעיניו.... דאמר ר' אלעזר: כל המגרש אשתו ראשונה - אפילו מזבח מוריד עליו דמעות, שנאמר: וזאת שנית תעשו כסות דמעה את מזבח ה' בבי ואנקה מאין [עוד] פנות אל המנחה ולקחת רצון מידכם, ואמרתם על מה על כי ה' העיד ביך ובין אשת נעוריד אשר אתה בגדתה בה והיא חברתך ואשת בריתך. הדרך עלך המגרש וסליקא לה מסכת גיטין.

ג. תלמוד בבלי מסכת גיטין דף ו עמוד ב

25 ותזנה עליו פילגשו, רבי אביתר אומר: זבוב מצא לה, ר' יונתן אומר: נימא מצא לה, ואשכחיה ר' אביתר לאליהו, א"ל: מאי קא עביד הקדוש ברוך הוא? א"ל: עסיק בפילגש בגבעה, ומאי קאמר? אומר ליה: אביתר בני כך הוא אומר, יונתן בני כך הוא אומר, א"ל: ח"ו, ומי איכא ספיקא קמי שמיא? א"ל: אלו ואלו דברי אלהים חיים הן זבוב מצא ולא הקפיד, נימא מצא והקפיד. אומר רב יהודה: זבוב בקערה, ונימא באותו מקום, זבוב - מאיסותא, ונימא - סכנתא. איכא דאמר: אידי ואידי בקערה, זבוב - אונסא, ונימא - פשיעותא. אומר רב חסדא: לעולם אל יטיל אדם אימה יתירה בתוך ביתו, שהרי פילגש בגבעה הטיל עליה בעלה אימה יתירה, והפילה כמה רבבות מישראל. אומר רב יהודה אומר רב: כל המטיל אימה יתירה בתוך ביתו, סוף הוא בא לידי שלש עבירות: גילוי ערוה, ושפיכות דמים, וחילול שבת. אומר רבה בר בר חנה, הא דאמר רבנן: שלשה דברים צריך אדם לומר בתוך ביתו ערב שבת עם חשיכה, עשרתם? ערבתם? הדליקו את הנר: צריך למימרנהו בניחותא, כי היכי דליקבלו מיניה.

ד. תלמוד בבלי מסכת יבמות דף סג עמוד ב

45 אומר רבי חמא בר חנינא: כיון שנשא אדם אשה - עונותיו מתפקקין, שנאמר: מצא אשה מצא טוב ויפק רצון מה'. במערבא כי נסיב אינש איתתא, אמרי ליה הכי: מצא או מוצא? מצא - דכתיב: מצא אשה מצא טוב, מוצא - דכתיב: ומוצא אני מר ממות את האשה.

ה. חפץ חיים, באר מים חיים - הלכות לשון הרע - כלל א

50 ולא תקשה על זה ממה שאמרו בברכות (דף ח') במערבא כי נסיב אינש איתתא אמרי ליה הכי מצא או מוצא, מצא דכתיב מצא אשה מצא טוב, ומוצא דכתיב ומוצא אני מר ממות את האשה, הלא לשון הרע אסור אפילו בדרך רמז ואסור אפילו על אמת כל שאין מזה תועלת על להבא.... ואין נפקא מינה באיסור לשון הרע בין אשתו ואחר כדלקמן בכלל ח'. ונראה